СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ” – Свищов
Факултет „Производствен и търговски бизнес”
Катедра „Икономика и управление на туризма”

МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНОПРАКТИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИЯ

ТУРИЗМЪТ В НОВОТО ХИЛЯДОЛЕТИЕ – СЪСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ

Сборник с доклади

Академично издателство „Ценов“
Свищов
2019

ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ

Почетен председател:
доц. д-р Иван Марчевски – Ректор на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов

Председател:
доц. д-р Петя Иванова
Членове:
проф. д-р Марияна Божинова
проф. д.и.н. Милко Палангурски
доц. д-р Мариана Янева
доц. д-р Тихомир Личев
гл. ас. д-р Любка Илиева
гл. ас. д-р Любомира Тодорова
гл. ас. д-р Павлин Павлов

МЕЖДУНАРОДЕН РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ

Председател:
проф. д-р Марияна Божинова – (България)
Членове:
проф. д-р Лариса Корганашвили (Грузия)
проф. д-р Алфред А. Розенблум (САЩ)
проф. д-р Алфонсо Варгас (Испания)
доц. д-р Петя Иванова (България)
доц. д-р Мариана Янева (България)
доц. д-р Татяна Манастерска (Полша)
доц. д-р Ю-Чен Чанг (Тайван)
доц. д-р Сергей Илькевич (Русия)
доц. д-р Насирли Бейтулла (Азербайджан)

Технически секретар – Емилия Станева

ISBN 978-954-23-1764-7

СЪДЪРЖАНИЕ

Доц. Петя Иванова
Вместо предговор 9

Пленарен доклад
Проф. М. Божинова
АКТУАЛНИ АСПЕКТИ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ТУРИСТИЧЕСКАТА ДЕСТИНАЦИЯ И БЪЛГАРСКАТА ПРОЕКЦИЯ 13

ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТ И ИНОВАЦИИ

Prof. Andrey Zahariev, Assoc. Prof. Stoyan Prodanov, Head Assist. Prof. Emil Tsanov, PhD, Assist. Prof. Stefan Prodanov, PhD; Mariana Moneva-Dauo, Phd Student
PROJECT NOVAE AND INTERREG PROGRAMME – A NEW APPROACH FOR DEVELOPMENT OF THE LOWER DANUBE TOURIST DESTINATION 27

Доц. д-р Петя Иванова, докторант Симеон Симеонов
ХАРАКТЕРИСТИКА НА ТУРИСТА, ПРАКТИКУВАЩ КУЛИНАРЕН ТУРИЗЪМ 36

Доц. д-р Иванка Николова
ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА НАРАСТВАНЕ НА ПРИХОДИТЕ В ХОТЕЛИЕРСТВОТО 45

Доц. д-р Снежинка Кадиева
НЯКОИ НОВИ КОНЦЕПЦИИ ЗА ХОТЕЛИТЕ НА БЪДЕЩЕТО 53

Доц. д-р Ваня Василева, Йорданка Марчева
СЪВРЕМЕННИ ОСОБЕНОСТИ В РАЗВИТИЕТО НА РЕСТОРАНТЬОРСТВОТО В КИПЪР 62

Доц. д-р Снежана Иванова, Александрина Енева
ИНОВАЦИИТЕ В НОВИЯ ТУРИСТИЧЕСКИ СВЯТ 70

Доц. д-р Катя Илиева
РЕСУРСИТЕ НА СОЛЕНИТЕ ЕЗЕРА В АКВАТОРИЯТА НА БУРГАС И РОЛЯТА ИМ В РАЗВИТИЕТО НА АЛТЕРНАТИВНИ ВИДОВЕ ТУРИЗЪМ В РЕГИОНА 81

Гл. ас. д-р Любка Илиева
ИЗСЛЕДВАНЕ НА ИНСТРУМЕНТИТЕ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ
ВЪРХУ ИМИДЖА НА ТУРИСТИЧЕСКАТА ДЕСТИНАЦИЯ 91

Доктор Никола Гайдаров, докторант Ралица Георгиева
СПЕЦИАЛИЗИРАНИ ПРОДУКТИ НА ТУРОПЕРАТОРИТЕ
ПО ДЕЛОВИ И ХАЗАРТЕН ТУРИЗЪМ 98

Ст. преп. Маргарита Панчева
С ГРИЖА ЗА КЛИЕНТА ПРИ ПОДГОТОВКАТА И ПРОВЕЖДАНЕТО
НА ОРГАНИЗИРАНИ ОБИКОЛНИ ПЪТУВАНИЯ ИЗ БЪЛГАРИЯ,
ПРЕДНАЗНАЧЕНИ ЗА ФРЕНСКИ ТУРИСТИ.....108

Преп. д-р Севджан Сабриева
СЪВРЕМЕННО СЪСТОЯНИЕ НА ТУРИСТИЧЕСКАТА
ИНФРАСТРУКТУРА В ЮГОЗАПАДЕН РАЙОН ЗА ПЛАНИРАНЕ 117

Докторант Данаил Алеков
ДИНАМИЧНИ И СТАЦИОНАРНИ ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОГРАМИ.....124

Докторант Илиян Дуков
ДЕТЕРМИНАНТИ НА ПОТРЕБИТЕЛСКОТО ТЪРСЕНЕ НА
ОРГАНИЗИРАНИ ЕДНОДНЕВНИ ПЕШЕХОДНИ ЕКСКУРЗИИ.....133

Mohamed Mostafa Albaz
THE ROLE OF SMART HUMAN RESOURCES IN IMPROVING THE
EFFICIENCY OF LOGISTICS INVESTMENT IN SMEs 141

ТУРИСТИЧЕСКИ БИЗНЕС И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО

Доц. д-р Генка Рафаилова
ВЗАИМОВРЪЗКА МЕЖДУ КРЕАТИВНОТО ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО
И ТУРИЗМА В БЪЛГАРИЯ 151

Доц. д-р Мария Станкова
ВЪЗМОЖНОСТИ НА ИНДУСТРИЯТА НА ТУРИЗМА ЗА СОЦИАЛНО
ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО 161

Доц. д-р Еленита Великова
АНАЛИЗ НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА УДЪЛЖАВАНЕ НА СЕЗОНА
В БЪЛГАРСКИТЕ ТУРИСТИЧЕСКИ КУРОРТИ.....169

Gordana Stojmenović, проф. д-р Любчо Варамезов
ОПИТЪТ НА СРЪБСКИТЕ ПРОИЗВОДСТВЕНИ КОМПАНИИ
В LEAN ПРОИЗВОДСТВОТО.....179

Доц. д-р Светослав Илийчовски, доц. д-р Ася Панджерова
СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ НА НЕОБХОДИМИТЕ ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИ КОМПЕТЕНЦИИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЖЕНСКО ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО В ИТАЛИЯ, АНГЛИЯ И БЪЛГАРИЯ 187

Гл. ас. д-р Галя Кушева
АНАЛИЗ НА ДЕЙНОСТТА НА МЕСТАТА ЗА НАСТАНЯВАНЕ В КУРОРТЕН КОМПЛЕКС ПАМПОРОВО ПРЕЗ ЗИМНИЯ ТУРИСТИЧЕСКИ СЕЗОН ЗА ПЕРИОДА 2017-2019 г. 195

Гл. ас. д-р Венцислав Перков
ДИНАМИКА НА СЕЗОННОСТТА В ТУРИСТИЧЕСКИЯ БИЗНЕС 203

Гл. ас. д-р Илияна Кръстева
ВЪЗМОЖНОСТИ И ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ВИНЕНИЯ ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ 211

Гл. ас. д-р Цветелина Кабакчиева
ИНОВАТИВНОСТ В ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ФИРМИ 218

Ас. д-р Любомира Тодорова
ПРОЯВЛЕНИЕ НА СИВАТА ИКОНОМИКА В ТУРИСТИЧЕСКИЯ СЕКТОР НА Р. БЪЛГАРИЯ 227

Ас. д-р Павлин Павлов
ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ВИНЕНИЯ ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ 234

Ас. д-р Пламен Петров
ДИНАМИКА В РАЗВИТИЕТО НА ТУРИЗМА В БЪЛГАРИЯ – ТЕНДЕНЦИИ ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2019 ГОДИНА 241

Асен Божиков
КИБЕРАТАКИТЕ – СЪЩЕСТВЕНО ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО ПРЕД ХОТЕЛИТЕ В ДИГИТАЛНАТА ЕРА 248

Докторант Таня Рисемова
ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРСКИ ОБЩИНИ ПО ТЕЧЕНИЕТО НА ДОЛЕН ДУНАВ 256

Докторант Жаклин Коен
ПРОЦЕСНО УПРАВЛЕНИЕ В ХОТЕЛИЕРСТВОТО ЗА УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ ОПЕРАЦИИТЕ В ПРЕДЕН ОФИС 264

Докторант д-р Владимир Бойчев
МЕДИЦИНСКИ ИЛИ МЕДИКАМЕНТОЗЕН ТУРИЗЪМ – ВЪЗМОЖНОСТИ И ПЕРСПЕКТИВИ 272

Докторант Зорница Златанова
МАРКЕТИНГОВИ ИЗСЛЕДВАНИЯ ПРИ ОЦЕНКА НА ТУРИСТИЧЕСКИ КОМПАНИИ, ОТНОСНО ПРИЛОЖЕНИЕТО НА ИНТЕРНЕТ МАРКЕТИНГА 281

ФИНАНСОВИ, ОТЧЕТНИ, ЗАСТРАХОВАТЕЛНИ И СОЦИАЛНИ ВЪПРОСИ НА ТУРИЗМА

Доц. д-р Людмил Найденов, гл. ас. д-р Марияна Павлова-Бънова
МЕСТНИ ДАНЪЦИ И ЕФЕКТИВНОСТ НА ТУРИСТИЧЕСКИЯ БИЗНЕС 291

Доц. д-р Маргарита Шопова
СТАТИСТИЧЕСКИ АНАЛИЗ НА РЕГИОНАЛНИТЕ РАЗЛИЧИЯ В ДЕЙНОСТТА НА МЕСТАТА ЗА НАСТАНЯВАНЕ НА ТУРИСТИ 301

Доц. д-р Галя Иванова - Кузманова
ПРОБЛЕМИ ПРИ СЧЕТОВОДНОТО ОТЧИТАНЕ НА РАЗХОДИТЕ ЗА БЕЗПЛАТНА ХРАНА В ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ 311

Ас. д-р Йордан Стефанов Йорданов
ПРОБЛЕМИ ПРИ ПЕНСИОННОТО ОСИГУРЯВАНЕ НА ЗАЕТИТЕ В ТУРИЗМА 318

Изследовател д-р Александрина Александрова АНАЛИЗ НА БАЗИСНИ ПОКАЗАТЕЛИ ОТНОСНО ТУРИЗМА В СТРАНИТЕ ЧЛЕНКИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ 326

Докторант Росен Колев
НЕОБХОДИМОСТ ОТ НОВИ ПОДХОДИ ПРИ КАЛКУЛИРАНЕТО НА СЕБЕСТОЙНОСТТА 334

Докторант Димчо Шопов
ВЛИЯНИЕ НА ВИСОКАТА ДЪРЖАВНА ЗАДЛЪЖНЯЛОСТ ВЪРХУ ТУРИСТИЧЕСКАТА ИНДУСТРИЯ НА СТРАНИТЕ ОТ ЕС 342

Докторант Борислава Славова-Петкова
СОЦИАЛЕН ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ 351

МАРКЕТИНГОВИ, ТЪРГОВСКИ И УПРАВЛЕНСКИ АСПЕКТИ НА ТУРИЗМА

Проф. д-р Светла Ракаджийска
СИМВОЛИКА И КОМУНИКАЦИЯ ЗА ПОЗИЦИОНИРАНЕ НА ТУРИСТИЧЕСКА ДЕСТИНАЦИЯ.....359

Проф. д-р Стоян Маринов, д-р Галина Илиева
ТУРИСТИЧЕСКО ТЪРСЕНЕ НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР КАТО ТУРИСТИЧЕСКА ДЕСТИНАЦИЯ.....368

Доц. д-р Иван Марчевски, доц. д-р Ваня Григорова
МАРКЕТИНГОВИТЕ МРЕЖИ ОТ ФИРМИ – СЪВРЕМЕННА ТЕНДЕНЦИЯ В ХОТЕЛИЕРСТВОТО В БЪЛГАРИЯ 375

Assoc. Prof., PhD Tatiana Manasterska, The President Stanislaw Wojciechowski
MANAGING AND MEETING THE DEMANDS OF OLDER TOURIST MARKET.....384

Доц. д-р Галина Захариева
ПРИНОС НА ТУРИСТИЧЕСКИТЕ УСЛУГИ ЗА РАЗВИТИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ИКОНОМИКА 390

Доц. д-р Искра Пантелеева
СТРАТЕГИЯ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ В ТУРИЗМА – НЯКОИ МЕТОДИКО-ОРГАНИЗАЦИОННИ ВЪПРОСИ..398

Доц. д-р Мариана Янева, доц. д-р Николай Цонев
КОНСУЛТАНТСКА ОЦЕНКА НА ПОТЕНЦИАЛА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИСТИЧЕСКИ РАЙОН 404

Доц. д-р Соня Алексиева, Росен Петков
КОНКУРЕНТНО ПРЕДИМСТВО НА УСТОЙЧИВОТО ХРАНЕНЕ В ХОТЕЛИЕРСТВОТО – ПОТРЕБИТЕЛСКИ ПОЛЗИ, ПРОБЛЕМИ И ТЕНДЕНЦИИ.....414

Доц. д-р Иван Желев
ВЗАИМООТНОШЕНИЯ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ ПРИ ФАСИЛИТИ МЕНИДЖМЪНТА НА ХОТЕЛИТЕ В БЪЛГАРИЯ.....423

Доц. д-р Пенка Горанова
КОНЦЕПЦИЯ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ХОТЕЛСКИ КОМПЛЕКС.....431

Доц. д-р Анатолий Асенов, докторант Зорница Крумова
ПРОБЛЕМИ И ПРЕДИЗВИКАТРЕЛСТВА И ПРЕД ЛИДЕРСТВОТО В ТУРИСТИЧЕСКИЯ СЕКТОР.....439

Гл. ас. д-р Емил Николов
ПОЗИТИВНИ ЕФЕКТИ ОТ ИНТЕГРИРАНЕТО НА КОРПОРАТИВНАТА СОЦИАЛНА ОТГОВОРНОСТ В ПРЕДПРИЯТИЯТА ОТ ТУРИСТИЧЕСКАТА ИНУДСТРИЯ НА БЪЛГАРИЯ 447

Гл. ас. д-р Маргарита Мишева
ЕЛЕКТРОННА ТЪРГОВИЯ В ТУРИЗМА – ПРОБЛЕМИ, ТЕНДЕНЦИИ, ПЕРСПЕКТИВИ.....454

Гл. ас. д-р Надежда Веселинова
ГЪВКАВОТО ЛИДЕРСТВО – ФАКТОР ЗА УСПЕШНИ ПРОЕКТИ В ТУРИЗМА 462

Гл. ас. д-р Зоя Иванова
ФОРМИРАНЕ ПОВЕДЕНИЕТО НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ В ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ 468

Гл. ас. д-р Милен Динков
СТРАТЕГИЧЕСКО УПРАВЛЕНИЕ НА ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ДЕСТИНАЦИИ.....475

Гл. ас. д-р Галя Георгиева, гл. ас. д-р Иван Маринов
ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА МЕЖДУНАРОДНИЯ ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ.....483

Гл. ас. д-р Тихомир Върбанов
ТЕОРЕТИЧНИ МОДЕЛИ ЗА ОЦЕНКА НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА НА ТУРИСТИЧЕСКАТА ДЕСТИНАЦИЯ.....491

Гл. ас д-р Светослав Калейчев
ИДЕНТИФИЦИРАНЕ НА ПОЛОЖИТЕЛНОТО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ РОБОТИЗАЦИЯТА И ТУРИСТИЧЕСКИЯ МАРКЕТИНГ.....499

Ас. д-р Бойчо Бойчев
ОРГАНИЗАЦИОННО-УПРАВЛЕНСКИ СТРУКТУРИ В ТУРИСТИЧЕСКИЯ БИЗНЕС 507

Доктор Веселина Портарска
МОДЕЛ ЗА УПРАВЛЕНИЕ И РАЗВИТИЕ НА РАЙОН РИЛА-ПИРИН, С ЛОКАЦИЯ БАНСКО 515

Докторант Александър Димитров
ПРЕДИМСТВА НА МОБИЛНАТА ТЪРГОВИЯ (M-COMMERCE) В СЪВРЕМЕННОТО ХОТЕЛИЕРСТВО.....525

Д-р Мирослав Кръстев, ас. д-р Калоян Цветков
ОЦЕНКА НА ПОТРЕБИТЕЛСКИТЕ НАГЛАСИ ПРИ ПОСЕТИТЕЛИТЕ НА НЕДВИЖИМИ КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ.....534

Докторант Кристина Георгиева
ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ПОЗИЦИОНИРАНЕТО НА ТУРИСТИЧЕСКА ДЕСТИНАЦИЯ БЪЛГАРИЯ.....543

Докторант Йоана Огнянова
ВЛИЯНИЕ НА БРАНДИНГА НА КУЛИНАРНАТА ДЕСТИНАЦИЯ ВЪРХУ МОТИВАЦИЯТА НА ТУРИСТИТЕ.....551

Докторант Ирина Карадакова
ИЗМЕРЕНИЯ НА ЛОЯЛНОСТТА В ТУРИЗМА.....557

Докторант Ивайло Иванов
АКТУАЛНИ ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА ХОТЕЛСКИТЕ ОНЛАЙН РЕЗЕРВАЦИОННИ СИСТЕМИ.....566

Докторант Нина Костадинова
ЛИДЕРЪТ – КЛЮЧОВ ФАКТОР ЗА ЕФЕКТИВНОСТ НА ЕКИПНАТА РАБОТА В ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ.....575

ПРАВНИ, ИСТОРИЧЕСКИ И КУЛТУРНИ ИЗМЕРЕНИЯ НА ТУРИЗМА

Проф. д-р Таня Парушева
ОПАЗВАНЕ И СЪХРАНЯВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ НА КУЛТУРНИЯ ТУРИЗЪМ ЗА БЪДЕЩЕТО.....583

Доц. д-р Тихомир Личев
РАЗВИТИЕ НА КУЛТУРНИЯТ И КУЛТУРНО ПОЗНАВАТЕЛЕН ТУРИЗЪМ ПО ДУНАВСКОТО КРАЙБРЕЖИЕ.....589

Доц. д-р Милена Стоянова, доц. д-р Ивайло Владев
СКАЛНИТЕ МАНАСТИРИ В СЕВЕРОИЗТОЧНА БЪЛГАРИЯ КАТО ТУРИСТИЧЕСКИ ОБЕКТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА КУЛТУРЕН И РЕЛИГИОЗЕН ТУРИЗЪМ.....597

Доц. д-р инж. Стойна Цвяткова, маг. Емилия Маринова
ПОТРЕБИТЕЛСКО ТЪРСЕНЕ И НЕОБХОДИМОСТ ОТ СЪЗДАВАНЕ НА ИНОВАТИВЕН МОДЕЛ ЗА ИНТЕГРИРАН ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТ В СВИЩОВ, С ЕЛЕМЕНТИ НА КУЛТУРЕН, ДУХОВЕН И РЕЛИГИОЗЕН ТУРИЗЪМ.....605

Dr. Mahmoud Khalifa, Assoc. Prof
THE ANALYSES OF PUBLIC POLICIES FOR THE REVITALIZATION OF THE TOURISM SECTOR IN EGIPT AFTER THE 30th OF JUNE REVOLUTION....614

Д-р Константин Григоров
МЕСТНИ ОРГАНИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ТУРИЗМА И ТЕХНИТЕ КОМПЕТЕНЦИИ 620

ПРОСТРАНСТВЕНИ И ЕКОЛОГИЧНИ ВЪПРОСИ НА ТУРИЗМА

Проф. д-р Константин Калинков
ОСНОВА ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА БЪЛГАРСКИТЕ ЧЕРНОМОРСКИ КУРОРТИ 629

Доц. д-р Петя Иванова
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА ЧРЕЗ РЕАЛИЗИРАНЕ НА ПРОЕКТИ 640

Доц. д-р Марина Николова
УСТОЙЧИВ ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРСКИТЕ ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ И ТЕРИТОРИИ 651

Доц. д-р Иван Килимперов, доц. д-р Красимир Александров
ВЪЗМОЖНОСТИ И ПРЕЧКИ ПРЕД РАЗВИТИЕТО НА СПЕЦИАЛИЗИРАНИ ВИДОВЕ ТУРИЗЪМ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ТУРИСТИЧЕСКИ РАЙОН „ТРАКИЯ“ 658

Гл. ас. д-р Нели Веселинова, проф. д-р Веселин Бояджиев
ТУРИЗЪМ, РУРАЛИЗЪМ И ДЕМОГРАФСКАТА КАТАСТРОФА 664

Гл. ас. д-р Румен Недков
ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА СВОГЕ 673

Гл. ас. д-р Явор Станев
РАЗВИТИЕ НА ИНДУСТРИАЛНИЯ СЕКТОР ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА ЖИВУЩИТЕ В КРАЙДУНАВСКИЯ РЕГИОН 680

Докторант Иво Балевски
СЕЛСКИЯТ ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ - ЕДНА РАЗЛИЧНА ГЛЕДНА ТОЧКА....686

Докторант Владо Божилов
ДОБРИ ПРАКТИКИ В „ЗЕЛЕНА“ ПОЛИТИКА В ХОТЕЛИЕРСТВОТО..693

ИЗСЛЕДВАНИЯТА И ПРЕПОДАВАНЕТО В ОБЛАСТТА НА ТУРИЗМА

Доц. д-р Александр Аверин
DIGITAL-СТРАТЕГИИ ПРОДВИЖЕНИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПРОГРАММ ПОДГОТОВКИ КАДРОВ ИНДУСТРИИ СПОРТА И ТУРИЗМА 703

Старший преподаватель Юлия Иванова
ОСОБЕНОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ИМИДЖА И ПРОДВИЖЕНИЯ УНИВЕРСИТЕТОВ ТУРИСТКОГО ПРОФИЛЯ НА МЕЖДУНАРОДНОМ РЫНКЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УСЛУГ 711

Доц. д-р Ирена Емилова
МЕТОДЪТ „АНАЛИЗ НА СЛУЧАЙ“ ПРИ ПОДГОТОВКАТА ПО ДИСЦИПЛИНАТА „ЕКОТУРИЗЪМ И ИНФРАСТРУКТУРА“..... 719

Докторант Стилияна Басмаджиева
РАЗРАБОТВАНЕ НА МЕТОДОЛОГИЧНА РАМКА ЗА АНАЛИЗ НА МАКРОУПРАВЛЕНИЕТО НА ЗДРАВНИЯ ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ 724

Жилкова Ю. В., Макаренко З. В.
К ВОПРОСУ ОБ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ЗНАЧЕНИИ ЭКСКУРСИИ 734

СТУДЕНТСКИ НАУЧНИ ДОКЛАДИ

Магистър Невена Руменова Лясковa
МУЗЕИТЕ НА ВЕЛИКО ТЪРНОВО - ОТ МИНАЛОТО ДО НОВОТО ХИЛЯДОЛЕТИЕ..... 749

Бакалавър, Анжелина Василева
РАЗКРИВАНЕ НА ПОТЕНЦИАЛ ЗА ТУРИСТИЧЕСКИ АТРАКЦИИ В ПРИРОДНО-КЛИМАТИЧНИТЕ И КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКИ ДАДЕНОСТИ НА ГРАД СВИЩОВ 755

Студент Петя Костова
ИКОНОМИКАТА НА ПРЕЖИВЯВАНИЯТА И НЕЙНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ТУРИЗМА 762

Студент Фелия Попова
ПРИЛОЖЕНИЕ НА ДИГИТАЛНИЯ МАРКЕТИНГ В ТУРИЗМА..... 769

Студент Марта Лазарова
ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВИ В ТУРИЗМА..... 776

МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНОПРАКТИЧЕСКА
КОНФЕРЕНЦИЯ

ТУРИЗМЪТ В НОВОТО ХИЛЯДОЛЕТИЕ – СЪСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ

Свищов, 11-12 октомври 2019 г.

Сборник с доклади

Конференцията е посветена на 10-годишнината от създаването на специалност „Икономика на туризма“ в Стопанска академия „Д. А. Ценов” – Свищов

ISBN 978-954-23-1764-7

Издателство и печат: Академично издателство „Ценов”
Свищов, ул. Градево № 24

ВЪЗМОЖНОСТИ И ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ВИНЕНИЯ ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ

Гл. ас. д-р Илияна Кръстева
Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов
Катедра „Аграрна икономика“

Резюме: *Виненият туризъм е един от най-бързо развиващите се алтернативни видове туризъм, който съчетава пътуване с мотив дегустация и пиене на вино с богата култура, история, красива природа и добра кухня. В България са на лице необходимите условия и ресурси за превръщането и в атрактивна дестинация за винен туризъм. Неговото развитие носи значителни ползи, както за местната икономика, така и в частност за производителите на грозде, винарските изби, хотелиерите, ресторантьорите и всички представители на туристическия бизнес. В последните години този вид туризъм бележи значителен ръст в националния туристически продукт.*

Ключови думи*: винен туризъм, лозаро-винарски райони, винарски изби*

1. Въведение

Виненият туризъм е сравнително ново, но в същото време налагано и утвърдено понятие. Терминът винен туризъм, наричан още енотуризъм се появява в началото на 90-те години на миналия век. Тъй като все повече туристи проявяват интерес към винопроизводството, започват да се обособяват т. нар. туристически маршрути в традиционно развити лозаро-винарски страни, като Европа, Франция, Италия, Испания и др.

Настоящият доклад има за задача да представи възможностите и перспективите за развитие на винения туризъм в България. *За целта* следва да се разкрият по-важните характеристики на винения туризъм, главните мотиви за участие във винените маршрути, както и положителните ефекти от развитието на винения туризъм. Разграничават се лозаро-винарските райони в България и на тази база се прави характеристика на няколко успешно функциониращи винарски изби в *Северен лозаро-винарски район*.

2. Изложение

Виненият туризъм е алтернативен туризъм, който включва, както дегустация, консумация или покупка на вино, така и посещения на винарни (винарски изби), лозови масиви, предлагащи уникални вкусови качества на вината, и не на последно място организиране на посещения на фестивали на виното и други разнообразни фолклорни програми (Горанова & Цветанова, 2018, стр. 171). Интересът към този вид туризъм не се крие само в посещението с цел дегустация и консумация на вино, но и с възможността за запознаване с традициите във винопроизводството, както и с различните обичаи при прибиране на гроздето и неговата преработка.

Групите туристи се придружават от специалисти дегустатори, с помощта на които могат да опознаят различните винарски изби или заводи, за да усетят богатството и уникалността на вината в определен регион. По-този начин те получават едно изключително приятно преживяване и опознаване с историята на избите, нейните собственици, климатичните и почвените характеристики на региона, уникалните сортове и технологията на производство (Николова & Линкова, 2015, стр. 20). Виненият туризъм предизвиква изключителен интерес от страна на много производители, търговци, ресторантьори и хотелиери, туристически агенции, което показва, че е добър избор за един успешен и перспективен бизнес.

Възможно е този вид туризъм не само да увеличи доходите, но и в същото време да намали обезлюдяването в селските райони, които имат необходимия потенциал за развитие на винен туризъм. Затова е необходимо да се насърчава неговото развитие, тъй като той предлага перспективи за икономическо и социално развитие на районите (Pavlov, 2017, p. 165).

Могат да се посочат следните по-важни ***характеристики*** (Нешков, 2009, стр. 4), които се отнасят за винения туризъм:

- *Пътуване и временно пребиваване* извън постоянното местожителство;
- Потребление на *материални и духовни блага;*
- Съвкупност от *политически и стопански субекти;*
- *Специфична ниша* на туристическото предлагане, която включва:
  - Дегустиране, консумация или покупка на вино;
  - Организиране и провеждане на винени турове;
  - Посещение на лозови масиви с цел обмяна на добри практики;

- Посещения на празници и фестивали, тематично свързани с гроздето, виното и кулинарните традиции и обичаи в регионите.

Главните мотиви за участие във винени маршрути са свързани с фактори като:

- Интерес към виното (дегустация, пиене, покупка);
- Събития и традиции свързани с винопроизводството;
- Посещения с цел запознанства;
- Съчетаване между удоволствието от вкуса на виното и удоволствието от пътуването;
- Срещи с производители на вино;
- Стремеж към разширяване на познанията за виното, неговото производство и др.;
- Запознаване със специалитети от местната кухня, организацията на събития свързани с лозарството и винарството;
- Посещение на други туристически обекти и търсене на нови форми на туристически пътешествия.

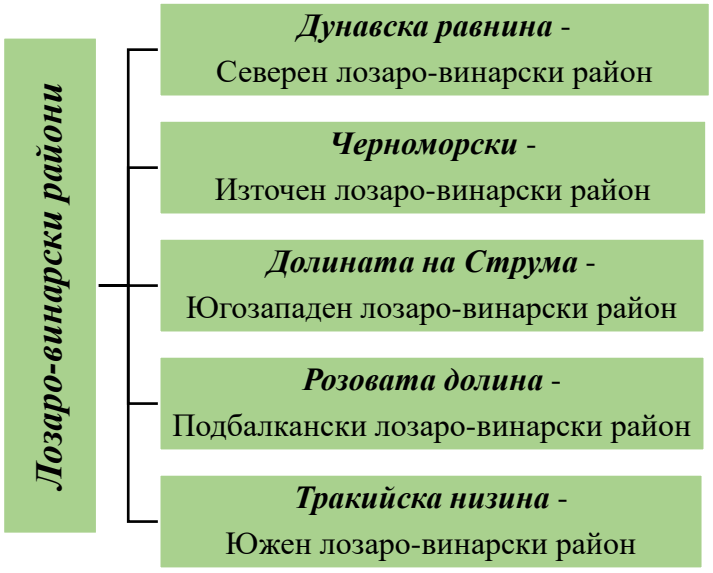
Положителните ефекти от развитието на винения туризъм могат да се определят по следния начин:

- ✓ Културно обогатяване и културен обмен между турист и домакин;
- ✓ Съживяване на кулинарни традиции и обичаи;
- ✓ Използване на винения туризъм като ефективен директен маркетинг за винопроизводството чрез: представяне на място качеството на произведеното вино; повишаване имиджа на местните вина на вътрешния и международния пазар; стимулиране на производството чрез по-високи цени на реализация на място и пряка реклама;
- ✓ Увеличаване на доходите на винопроизводителите;
- ✓ Създаване на допълнителен поминък на местните стопанства.

На основата на агроекологичния и социално-икономическия потенциал на нашата страна се формират ***5 лозаро-винарски райони*** (http://bgbarman.bg), фиг. 1.

☒ *Дунавска равнина - Северен лозаро-винарски район.*

Тук се отнасят областите - *Видин, Монтана, Враца, Плевен, Ловеч, Габрово, Велико Търново и Русе*, отличаващи се с много добри условия за производство на качествени бели сухи вина, пенливи вина и качествени червени вина, които се характеризират с богат плодов аромат и много свеж вкус. Разпространени сортове са: *Гъмза, Памид, Каберне Совиньон, Мерло, Мускат Отонел, Траминер, Ризлинг, Шардоне, Ркацители, Алиготе.*

Фиг. 1. Лозаро-винарски райони в България

☒ *Черноморски - Източен лозаро-винарски район.*

Включват се областите - *Търговище, Разград, Шумен, Силистра, Добрич и Варна*. В този район се произвеждат едни от най-добрите у нас сухи и полусухи вина, които съчетават приятен плодов аромат, плътен вкус и свежест. Отглеждат се сортовете *Мускат Отонел, Димят, Шардоне, Юни блан, Траминер, Совиньон блан*, които дават отлично по качества грозде.

☒ *Долината на Струма - Югозападен лозаро-винарски район.*

Този район обхваща следните области: *Благоевград, Кюстендил, Перник, Софийска област и Област София.* В сравнение с останалите той не притежава голяма площ, на за сметка на това е най-топлият и специфичен лозаро-винарски район на България. По долината на река Струма се отглеждат местният сорт *Широка мелнишка лоза, Каберне Совиньон и Мерло*. Получените вина са с топъл аромат и пълнота във вкуса. Особен интерес представляват вината от сорт *Широка мелнишка лоза*, които при стареене придобиват екзотични и много приятни нюанси във вкуса.

☒ *Розовата долина - Подбалкански лозаро-винарски район.*

Тук се съдържат области, като *Бургас, Пловдив, Стара Загора, Сливен*. По южните склонове на Стара планина и в долината между нея и Средна гора се отглеждат основно разпространеният сорт *Червен мискет, Ризлинг, Ркацители, Каберне Совиньон и Мерло*. Произ-

веждат се главно бели сухи и полусухи вина, по-малко червени и ароматизирани вина с характерен приятен плодов аромат, свеж и хармоничен вкус.

☒ *Тракийска низина - Южен лозаро-винарски район.*

Отнасят се областите – *Сливен, Ямбол, Хасково, Стара Загора, Кърджали, Смолян, Пловдив, Пазарджик*. Тук почвите и климатичните условия са подходящи за отглеждани предимно на червени сортове грозде. Отглеждат се *Мавруд, Мерло, Каберне Совиньон, Червен мискет, Памид* и други, като се получават уникални български червени качествени вина от сортовете *Каберне Совиньон и Мавруд.*

През последните години България се превърна в една атрактивна дестинация за винен туризъм – не само заради традициите във винопроизводството и културата на виното, а и поради множеството успешно развити изби.

Повечето винарски изби предлагат възможност за нощувки на туристи, което е предпоставка за съчетаване на винения туризъм с другите видове алтернативен туризъм, например ловен, селски, устойчив, спортен, конгресен и др. Някои от тях използват дългогодишните семейни традиции във винопроизводството, които се предават от поколение на поколение (Павлов, 2017, стр. 181).

Добър пример за успешно функциониращa винарна е ***семейната бутикова винарна от Северозападна България – Шато Бургозоне.*** Избата е разположена до гр. Оряхово, на брега на река Дунав, с изглед към остров Есперанто. Винарната получава името си от римска крепост, изградена на древния римски път Виа Иструм (Via Istrum). През вековете регионът се слави като един от главните винарски райони на България. Подборът на масив за изграждане на лозово стопанство започва през 2000 г. Избран е уникален тероар от 100 хектара с доказан потенциал за отглеждане на грозде от най-високо качество (https://www.burgozone.bg).

„Екипът на Бургозоне се ръководи от философията, че 80% от качеството на едно вино се създава в лозята.“ Бургозоне е една от малкото български винарни, разположена сред собствените си лозя. Добивите са лимитирани и гроздето е от най-високо качество. Капацитетът на избата е около 500 000 бутилки годишно. Избата се намира на величествената река Дунав, в близост до гр. Плевен, Враца и пещера Магура. Винарната предлага 3 серии: *Колекшън, Премиум (Шато Бургозоне) и Селекшън (Форт Бургозоне).* Винарната разполага с дегустационни помещения, които събират до 50 души. Сред лозята е

разположена красива лятна хижа, която предлага удивителна гледка към река Дунав.

Винарска изба „Магура“ е създадена през 1967 година в село Рабиша. Намира се в едно от най-загадъчните и красиви кътчета в България, между река Дунав и червените пясъчни скали на град Белоградчик и природния феномен пещерата Магурата. Галерия „Прилепите“, която е част от пещерата Магурата от десетилетия е превърната в място за отлежаване на отбрани вина. Освен с естественото си пенливо вино „Магура“, винарната е специализирана в производството на висококачествени, червени и бели вина и ракии. През 2008 г. винарната започва създаването на собствени лозови масиви в с. Раяновци и с. Рабиша от сортовете Пино Гри, Врачански Мискет, Шардоне, Ризлинг и Гъмза. Избата е оборудвана с най–съвременната техника в областта на винопроизводството и е съобразена с всички европейски стандарти (http://www.magurawinery.bg/). Винарската изба „Магура“ организира дегустации, които се провеждат в уникална обстановка – в галерия „Прилепите“ на пещера Магурата. Съчетаването на неповторимата атмосфера на това място и удоволствието да отпиваш от най–добрите български вина, се превръща в едно уникално незабравимо изживяване за всеки посетител.

Винпром Русе е модерна винарна, създадена е през 1948 г. и е разположена в северния лозаро-винарски регион на брега на река Дунав. Заема видно място сред винопроизводителите с капацитет от 40 млн. литра годишно и с богатите си традиции в производството на бели и червени вина, високоалкохолни напитки и оцет. Винарната е една от най-големите винопроизводители в България, която изнася своята продукция за дестинации като Русия, Хонг Конг, Сингапур, Япония и САЩ. През последните години компанията се развива в две основни посоки – максимална гъвкавост, за да бъде на висотата на потребителските изисквания и максимална стабилност в качеството на напитките (http://www.vinpromrousse.com/).

„Винпром Свищов“ е наследник на винарска изба с над 70 годишна история. Годишното производство възлиза на над 2 милиона литра благодарение на технологичната база от най-висок клас, включваща микровинарски сектор и модерна бутилираща линия. Висококвалифициран екип от специалисти ежедневно следи производственият процес за постигането на най-добрите качествени показатели. „Винпром Свищов“ разполага със собствени лозови масиви с площ около 4 000 дка, намиращи се в района на гр. Свищов, който още от древността е бил предпочитан за винопроизводство, поради благоприятни-

ят климат и почви. Продуктовата гама включва отлични червени вина от сортовете Каберне совиньон, Каберне фран, Мерло, Пино ноар и Гъмза, както и бели вина от сортовете Совиньон блан, Шардоне, Траминер, Мускат и Ризлинг (https://svishtov-winery.com/). „Винпром Свищов“ е носител на множество отличия и награди от местни и международни конкурси.

Заключение

В *заключение* можем да обобщим, че виненият туризъм в България придобива все по-голяма популярност през последните години. Посещението на определени лозаро-винарски райони, опознаването на избите и разнообразието на техните вина, както и местните кулинарни специалитети, по чудесен начин може да бъде съчетано с традиционния културно-исторически туризъм. Този вид туризъм спомага също и за опознаване на региона и бита на населението. Виненият туризъм е атрактивна форма за привличане на все повече посетители и в същото време създава възможност за дегустация на качествени български вина.

ЛИТЕРАТУРА

Горанова, П., & Цветанова, Е. (2018). *Проучване ролята на винения туризъм за устойчивото развитие на районите за производство на регионално вино в България.* Алманах научни изследвания. Том 25, част II.

Нешков, М. (2009). Вино и туризъм - от традицията към съвременността.

Николова, М., & Линкова, М. (2015). *Екологичен туризъм.* Свищов.

Павлов, П. (2017). Предприемачество в алтернативния туризъм. *Потенциал за развитие на фермерските пазари в България./Кръгла маса.*

Pavlov, P. (2017). Wine tourism as competitive advantage of Bulgaria. *Южного федерального университета*.

http://bgbarman.bg. (н.д.).

http://www.magurawinery.bg/. (н.д.).

http://www.vinpromrousse.com/. (н.д.).

https://svishtov-winery.com/. (н.д.).

https://www.burgozone.bg. (н.д.).